

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԹԻԻ Ե.—ՇՐՋԱՆ ԺԳ.

1880

ՏԱՐԻ ԺԳ. ՄԱՅԻՍ. 31.

ՄԱՐԴԻՍ ԳԼԽԻՆ ԵԿԱԾ ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԺԵՔԸ.

« Չախորդութիւնները սիրտս կոտրումեն, ինչպէս մեծ քամին մենակ կանգնած եղէգը կոտրում ու պառկեցնումէ. Այլ ևս երբէք չի վերկենայ տեղից, այն է որ մի անգամ կոտրվեցաւ ու պառկեց, այն պառկելը պառկել է » : « Այլ ևս չեմ հաւատում կեանքի բաղդաւորութեան, և երբէք յոյս չունիմ, որ երբ և իցէ այս ծանր զիշերից յետոյ զարձեալ արեւ ծագէ » : « Ճակատագրիս ձեռքը ինձ ծանր հարուած տուաւ, այսուհետեւ աւելի սև օրեր պէտքէ քաշեմ, ինչպէս երևումէ : Շատ սարսափելի բաներ գրչիս անց կացան, վախենումեմ, որ շատ աւելի մեծ ցաւեր ևս ունենամ քաշելու » :

Դու, որ այսպիսի գանգատներ ես անում ու սիրտդ փորումնդ հարվում, արդարեւ ողորմելի մարդ ես ոչ թէ նորա համար, որ մեծ անբաղդութիւն է եկել զլիկիդ, այլ նորա համար, որ վախենումես, թէ աւելի ևս մեծ անբաղդութիւն քաշես : Պարծառ երեսն անբաղդութիւններից մէկ անբաղդութիւն է, որ հարբէն երբէ մէջ իմանէ, ինչէ որ այդ վախէ, որ հարբէն իմանալէ, որ հարբէն իմանալէ :

Դու ասումես, որ քեզ համար ոչ մի մխիթարութիւն չկայ : Այդ մխիթարութիւնը քո հաւատդ ևս չէ տալիս քեզ : Եթէ որ չէ տալիս ուրեմն քո հաւատդ շատ խեղճ մխիթարիչ է եղել քեզ համար, որ մինչև անգամ այնքան ոյժ չունի, որ չէ կարողանում քո մեծ թշուառութեանը մէջ քեզ մխիթարել ու սիրտդ հանգարտեցնել : Զէ, դու Քրիստոսի հաւատը չունիս, չէ. Աստուծու սէրը քո սրտիդ մէջ լցված չէ : Ով որ Քրիստոսի ճշմարիտ հաւատացողն է, ով որ Քրիստոս Աստուած և նորա տուած ուսումն իւր սրտումն ունի, ում մէջ որ Աստուած է բնակած, նա այն մեծ հաւատն ու

Հաստատ յոյսն ունի որ ոչ մի փորձանքի ոչ մի անբաղդութեան յոյժը նորա սրտից հանել չեն կարող. այդ տեսակ մարդն ամենքի համար դուռը բաց, այնպիսի տեղ ու ապաստանարան ունի որ ճակատագրի նետերը չեն կարող իւրեան հասնել ու կաշել: Գեղ ասելու բանս միայն այսչափ չէ, այլ այն ևս աւելացնեմ, որ Պօղոս առաքելայի նման պէտքէ ասենք հոգու մի սուրբ ուրախութիւն լցված սրտով թէ Դէ՜, Դէ՜ համար պարծանք Եւ Կամարոս Դէր Կաշմէրը: Ողորմելի հասկանումես դու այս խօսքերը, խելքդ ի՞նչ է ասում քեզ:

Ինչպէս որ գիշերը անց կենալուց յետոյ, լոյսը բացվումէ ու օրը սկսում, այնպէս ևս մեր կեանքի մէջ լաւ ու վատ ժամերն են մին մինի ետեւից դալիս ու փոխվումեն, բայց դու իմանումես, չէ, չես իմանում, թէ ինչն է մարդիս համար ամենալուսնագաւոր բանը, այն բանը, որ ամենից դժուարն է մարդիս համար տանելու: Այս բանը—ճշմարիտն եմ ասում քեզ— անբաղդութիւնը չէ, այլ Բարոյութիւնը:

Հազար հոգեղէն մարդիկների մէջ շատ անգամ հազիւ կատարահի գտնել մի մարդ, որ կարողանար բաղդաւոր օրերում միշտ հաստատ մնալ իւր մարդկային արժանաւորութեան մէջ ու ինքն իւրեան վատ ասելու, ինքն իւրեան մեղաւոր բռնելու տեղ չուեննար: Ընդհակառակն նեղութիւնը հերոսների մայրն է եղած, իմաստունների դաստիարակն ու վարժապետը, ճշմարիտն եմ ասում ու սուտ չկայ խօսքիս մէջ, որ շատ մարդ եմ տեսել, որ իւրեանց ցաւեր, նեղութիւններ, անբաղդութիւններ քաշած ժամանակն են մեծ ու ամենքի համար պատուելի մարդիկ երեւացել իսկապէս: Հսկայի յոյժով ու հոգու զօրութեամբ ամենածանր ու ամենադժուարին պատերազմի մէջ չլաղթվել, բայց շատ ու շատ աւելի մարդիկ եմ տեսել, որոնց համար շատ ծանր ու դժուար է եղել իւրեանց բաղդաւորութիւնը տանելու, իւրեանց բաղդաւորութեան մէջ դիմանալու, մարդիս արժանի կեանքով ու գործով ապրելով:

Մեզ չպատահելու, չտեսնելու, չգտնվելու բան չէ, այլ շատ տեղ մեր աչքի առաջին են այնպիսի աղքատ ու առաքինի ընտանիք, որոնք այսօրից միւս օր հազիւ են կարողանում ապրել, օր աշխատում են, օր ուտում ու ապրում: Բարեպաշտ հնազանդութեամբ յանձնվելով Աստուծու կամքին, անտրտունջ տանում են նոքա իւրեանց ծանր վիճակը: Եթէ որ ուտելու ու հագնելու ևս չուեննան, չեն յուսահատում, դիմանում են: Մին մինի վերայ ունեցած սէրը նոցա մոխրագործում է ու չէ թողնում սրտները կոտրելու, որ իւրեանց պատիւ տալու չկայ, այլ բանի տեղ չգնողների մարդ ՀՀամարողների, անտես անողների ու արհամարհողների կան շատ աշխատութիւնն ու քաղցածութիւնը նոցա աղքատութեամբ ձեռք բերած կերակրին համ է բերում: Մի փոքրիկ յաջողութիւնն ևս մեծ ու շատ ուրախութիւն կարող է բերել: Բայց ասենք թէ յանկարծ փոխվի այդպիսի մի ընտանիքի դատն վիճակը. ասենք թէ այսպիսի ամենևին մտքից չանց կացնելու մի բան պատահեց, որ յոյս չունեցած տեղից մի անակնունելի ու մեծ հարըս-

առութիւն ձեռներն ընկաւ, կարելի է մի հեռու ազգականի մահից յետոյ, որի ժառանգները միայն գոքա որ դտնվեցան մնացած եղան: Մէկ ևս տեսնես, հին, անպիտան, փոքրիկ, խեղճ տունը այլ ևս չկայ, մի գեղեցիկ տան փոխվեցաւ, կտրտած, պատռտած, կարկատաններով հագուստի տեղը լաւ բաներ հագան: Այս կողմից, այն կողմից ու ամեն կողմից գալիս լցվու մեն նոցա տունը բարեկամների, որ շնորհաւորումեն նոցա բաղդաւորութիւնն ու կերպ կերպ կեղծաւորութիւններ անում ու ասում: Այն գերդաստանը, որ յառաջն իւր ունեցած քիչ բանովն թէ գոհ էր, թէ ուրախ, այժմ մեծ մեծ պահանջմունք է անում: Հպարտութիւնը, որ մինչեւ ցայժմ ամենեւին տեղ չունէր նոցա տանն ու իւրեանց սրտի մէջ, այժմ կամաց կամաց երևումէ ու ցոյց տալիս իւրեան և իւր զօրութիւնը, տիրումէ նոցա: Նոցա սիրտը մեծանումէ, և զօրա հետ միասին մտնումէ նոցա ամեն մինի զլուխը, որ իւր խօսքը պէտքէ յառաջ գնայ, իւր սրտի կամեցածն պիտի կատարեն, նա այլ ևս մարդ չէ մնում, որովհետեւ յամառութիւնը, քմահաճութիւնը, ապերախտութիւնը նորա մտքին ու սրտին տէրն ու թագաւորն են դարձել: Առաջման սէրով ու միաբանութեամբ կապված ու ապրող ընտանիքը, անձնասիրութեամբ բաժան բաժան է լինում, մինը միւսին չէ հաւանում, մինը միւսից գոհ չէ, ամեն մինը իւր խելքի կրտսածն, իւր սրտի կամեցածն է անում, ամեն մինի բռնած ճանապարհն այլ ևս միւսնոյն չէ մի ժամանակվան նման, փոխված է, որիչ որիչ է, ջոկվեցան մին մինից շատ ու շատ բանով: Առաջ իւրեանց համար անձանօթ հոգսերը չեն թողնում իւրեանց այժմ ունեցած կեանքն վայելել: Լաւ և ուրախ օրեր տեսնել, նոցանից ամեն մինը սիրտը պրկելով իւր քաշած օրից, ասումէ ինքն իւր մտքում թէ մի ժամանակ, երբ որ ևս աւելի քիչ ունէի, շատ աւելի ուրախ էի քան թէ այժմ: Իմ բաղդաւորութիւնը մեզ անբաղդութիւն բերաւ:

Մի որբ ու անտէր մնացած աղջիկ, իւր մօր գերեզմանի վերայ ընկած, լաց է լինում: Ողորմած հոգու գերեզմանի առաջին ծունկ չգրած, ուխտ է դնում, երդում ուտում, իւր մօրն հոգու համար ևս ինքն իւրեան խօսք տալիս, առաքինութեան հաւատարիմ մնալու, եւ իւր տուած խօսքը կատարումէ: Անտէր անտիրական մնալով, անճարացած մտնումէ խեղճ ողորմելին օտարների մօտ, նոցա տանն, նոցա դուռը ծառայելու և տեսնողի սիրտը չդիմանալու չափ հեղութեամբ ու խոնարհութեամբ սովորումէ, ինչպէս ասումեն, նոցա ամեն մինի քիթի ջուրը քաշել, ամեն մինի խելքին փշածը ու սրտի կամեցածը անել ու կատարել: Արտասուք թափելով է նա աշխատում և ուտում իւր հացը, բայց քրիստոնէական համբերութիւնը նորան ոյժ ու սիրտ է տալիս, և իւր քաշածը անտանելի չէ համարում իւր համար, նա իւր անտէր ու անճար վիճակի մէջ իւրեան բաղդաւոր է համարում: Բայց չէ, նա անտէր ու անճար չէ, որովհետեւ սրտի մէջն Աստուած կայ ու ողորմած հոգի մօրն հոգին, կարծես, իւրեան օրհնելով, իւր վերայ պտոյտ է գալիս թուփելով:—Բայց ասենք թէ յանկարծ նորա

վիճակը փոխվեցաւ։ Այդ աղջկան ունեցած անմեղ, անարատ վարքի բարքի, բնութեան համար, հետն ևս իւր գեղեցկութեան համար մի շատ ունեորի սիրտը նորան կ'աւել, հաւանեց ու նորան առաւ։ Իբրեւ այդպիսի մի մարդի կին դառնալով, առաջվան օտարների դուռը ծառայողը այժմ ինքն հարուստ, անուանի, պատուաւոր կ'ին է, իւր տանն ու գրանը ծառաներ աւաղախիներն ունեցող ու նոցա հրաման անող տան տէր դարձաւ։ Ունայնասէր է դառնում, զարդ ու պաճուճանք սիրող, հրամաններ անելը ուր կ'մնայ, այդ կայ ու կայ, զուարճութիւնների համար խելքն է գնում, վաշխութիւններ քաշելու համար հոգի է տալիս, հիանալի զբօսանքների հոսանքի մէջ կորաւ, խեղդվեցաւ նորա առաջվան պարզ կեանքն ու խոնարհութիւնն։ Մարդկային բարձր դասակարգի, իշխանների ու մեծամեծների ամենեւին չհաւանած, աւերված վարքն այլ ևս իւրեան այնչափ վատ չէ թուում։ առաքինութիւնն իւր վերայիցն թռաւ գնաց ասելու աստիճանին է եկել մօտենում։ Բայց մօրն հոգին վերելիցն այլ ևս ցած չէ գալիս իւր վերան, չէ ժպտում, չէ օրհնում առաջվան նման, այլ իւր վերայ սարսափ բերող մի զարհուրելի ուրուական է դարձել իւր համար, — Խեղճ ողորմելին, իւր անբաղդութիւնը տանել կարողացաւ, բայց բաղդաւորութիւնն — չէ։

Մի բարեպաշտ, անխարդախ, ճշմարիտ մարդ ցանկութիւն ունէր իւր քաղաքակիցներից բարձր ու նոցա մէջ պատուելի լինելու։ Այս բանին հասնելու համար, բոլոր իւր խելքն ու ոյժը բանեցրեց, որ ամեն արգելքներին յաղթէ։ Այսպիսի իւր աշխատութեամբ և իւր յստակ, անբիծ կեանքովն ու գործովն ամենալաւ պատուի արժանի էր նա հասնելու, բայց չհասաւ, չտիրացաւ։ Անբաղդութիւնը կարծես, մտրակը ձեռին առած, նորա ետելիցն ընկած, խփումէր նորան ու հեռուները փախցնում։ Բանն այնպէս ձախ եկաւ ու այնտեղն հասաւ, որ գրպաններն ու արկղն բաւական դատարկվեցան, շատ չէր մնում որ աղքատութիւնն աչքով տեսնէր։ Աշխարհիս ամենայն բանի անհաստատ ու փուչ լինելը փորձով հասկանալով, իւր մտքում գրած պատիւներին հասնելու մեծ մեծ յոյսերն յանկարծ բոլորովին կտրված և իւր գործն ձախի գնալը տեսնելով, ձեռք վեր առաւ ու մտքիցն հանեց իւր պատուասիրութեան ցանկութիւններն ու փափաղը։ Այնուհետեւ բոլորովին սառն աչքով նայելով այն բանին վերայ, որ մի ժամանակ չափից գուրս ցանկալի էր իւր համար, և ինչին որ տուել էր իւր բոլոր խելքն ու միտքը և ինչի մէջ որ իւր բոլոր բաղդաւորութիւնն էր տեսնում, այնուհետեւ նորա բոլոր ջանքն ու աշխատութիւնը այն եղաւ, որ ներքին արժանաւորութիւն ունենալու յաջողութիւնը գտնէ, և հասաւ իւր ցանկութեանն։ Ներքին արժանաւորութեան հետ սերտ կապված իւր համեստութեամբ, բարութեամբ և ուրիշների բարուն համար մի օգտակար ծառայութիւն անելու միշտ պատրաստ լինելով ամեն մարդի համար, իբրեւ պատուական հոգու տէր, շատ սիրելի մարդ դարձաւ։ — Բայց այժմ ասնեք թէ դա, որ ցայժմ մի անյայտ, աննշան մարդ էր, յանկարծ մարդիկների

Մէջ յաւորութիւններն ու անբազումութիւններն, որ մեր գլխին գլխի են, նոր էն մէջ բերում ու հասկացում կարելի է առել մասով մէջ ցոյց տալն այն յաւորութիւններն որ մենք պէտքէ ունենանք աշխարհիս հետոյ նոր են ստորեցնում ճանաչեցնում մեր սրտին ցանկալի ու սիրելի բաների իսկական գին ու արժէքը, որ մինչեւ այն ժամանակ չէինք հասկանում և չէինք իմանում:— Քանի որ մենք հանդարտ ու հանգիստ ապրումէինք, մեր օրերն ու տարիները անհոգ անցկացնելով, մարդկային կեանքի վերայ ունեցած մեր գաղափարն ու հասկացողութիւնը մի ակորժ զգայական ու մարմնաւոր, բայց խաբէական երազ էր: Այս մեր անմիտ կարծիքը պէտքէր սուտ դուրս գար ու մենք սրտի ցաւով, պէտքէր հասկանայինք մեր սաստիկ խաբված ու չարաչար սխալված լինելը: Այն մեծ փորձանքն, որ մեր գլխին եկաւ այն սեօրերն, որոնց մենք հանդիպեցանք մեր հոգուն մեծ խրատներ եղան, Պէտք էր, որ կտրվէր այս մեր վէրքը երբ և իցէ, այն վէրքը, որից մենք տեղեկութիւն չունէինք, թէ ինչ վտանգ կարող է ընդմէջ մեր գլխին, եթէ կտրվելով, չառողջանայինք մի օր, միանգամ, այս մեր մտքի սխալը երբ և իցէ պէտքէր ուղղվէր, մեր այն մեծ սխալը, որով մենք լոկ երեւոյթն ու ստուերը իսկականի տեղ էինք համարում, անցաւորը—մնացականի տեղ, լոկ միջոցը—նպատակի տեղ ու քաղցր ակորժ, հանգիստ, անհոգ ապրելը մեր կոչման ու նշանակութեանը տեղ, այն կոչմանն, որի համար ստեղծված ու աշխարհ ծնված ենք:

Դու որ արտասուքովդ աչքդ լցված, ասումես «տխ», երանի թէ այն երազը մնար, չփոխվէր, այն երազովս ես շատ բազումներ էի, Երանի ձեռնացրս դար այնպէս անէի, որ այս գեղեցիկ սխալս ու մոլորութիւնս միշտ ինձ մնար, ես նորանով ինձ դրախտումն էի կարծում, այն սխալս իմ սրտիս համար շատ ու շատ լաւ էր, քան թէ ինչ որ ճշմարտութիւնն եմ տեսնում: Դու որ այս ես ասում, լաւ հասկացիր ու իմացիր որ դու, իբրեւ մարդ և իբրեւ քրիստոնեայ, քո իսկական արժանաւորութենիցդ շատ ստոր վիճակի մէջ ես եղել: Դու ինքդ քեզ չէիր ճանաչում: Բայց Աստուած սիրումէր քեզ, նա քո մէջդ թմրած յոյժերդ զարթեցրեց աւելի բարձր գործունէութեան համար, աւելի ազնիւ հոգեւոր պատերազմի համար, Քո մարմնիցդ է արիւն գնում, որովհետեւ միայն մարմինդ է վէրք ստացել: Մի օր դու այս ցաւի վերայ կծիծաղես, ինչպէս որ հասակը առած մարդը ծիծաղումէ մի ժամանակ իւր երկխայութեան օրերում թափած արտասուքների պատճառների վերայ: Մի օր ճշմարտութեան զօրութեամբն ոյժ առած ու չորացած, պիտի փառք ու պարծանք համարես քեզ համար քո քաշած նեղութիւններդ:

Անբազումութիւնը մեզ կարծես մատով ցոյց է տալիս թէ ինչն է մարդիս կեանքի մէջ ամենից աւելի գին ու արժէք ունեցող բանն, Երբոր մի մարդ, իւր ունեցած չունեցածի մեծ մասն կորցնումէ, այն ժամանակն է միայն հասկանում թէ որչափ յոյս դնել պէտքէ կամ կարելի է հարստութեան վերայ: Այն ժամանակն է հասկանում, թէ որքան սխալվումէ մարդս, որ

սրտովն կաշումէ երկրաւոր բարեխնի, և իւր բոլոր ու ամեն բաղդաւորութիւնն նոցա մէջ տեսնում, ոչ միայն իւր բոլոր կեանքի մէջ, այլևս ո՛վ գիտէ, կարելի է, որ իւր մահից յետոյ ևս: Մարդիս հոգին հողեղէն բլնութիւն չէ: Կէտքէ կախումն չունենայ ու կապւած չլինի որեւիցէ մեզ չմտալու, անցաւոր, փոփոխական ու փշանալու բանից: Մեծ անբաղդութիւնը պէտքէ նորան իւր ունեցած ներսի կեղտերից մաքրէ և մեծութեան տանէ: Քրիստոնեայ լինել կամեցողներ շատ կան, բայց կցանկալին միանգամայն, որ թուլամորթ ու փափուկ կեանք ևս սեննային: Յաւատնականութեան նուիրւած հոգիներ կցանկային շատերը ու կփափաղին լինել, բայց մի և նոյն ժամանակ երկրաւոր կեանքի ամենայն քաղցր ու ախորժ, հանգիստ ու լաւ օրերից ևս չզրկվել: Սորա համար մեր գլխին եկած փորձանքի երկաթի ձեռը խլելով մեզ, կարծես, բռնութեամբ յետ է քաշում անցաւոր բանից, ցոյց տալով մեզ անանց բանը: Թող մեր մարմնից արիւն զնայ, ու պէտքէ, որ բաւական զնայ մեղանից այդ արիւնը, եթէ որ կամենումենք, որ մեր հոգին յաղթանակ կանգնի, յաղթութեան հանդէսը կատարէ:

Ով որ մարդիկներից խարսկել է, գիտէ թէ որքան յոյս դնել պէտքէ մարդիկների խօսքի վերայ: Իւր գլխին եկածը իւր համար զգուշութիւն ու խըրատ եղաւ: Աստուծու ծանապարհովն դնացող մի մարդ միայն կարող է ունենալ սրտի տեղական հանգստութիւն ու հոգու մշտական երջանկութիւն, և կունենայ անկասկած, ու ոչ ոք նորանից չէ կարող խլել, կամ զրկել որեւիցէ հնարով: Այդպիսի Աստուածասէր մարդը, իւր ունեցած կեանքին ու գործին համար, աշխարհի ոչ լաւ ասելուն է կարօտ, ոչ վատ ասելուն: Մարդս նորա համար առաքինի պէտքէ չլինի, որ մարդիկ իւր վերայ լաւ աչքով նայեն, կամ նոցանից իւր վերայ գովասանք լսէ, կամ իւր վերայ լաւ համարումն ունենան, այլ ճշմարիտ, մեծահոգի, անշահասէր անխաղախ, շիտակ, հաւատարիմ, ուրիշին լաւութիւն անելու պատրաստ, հասարակութեան օգտակար պէտքէ լինի նորա համար, որ յստակ, մաքուր ու անրիժ հոգով կանգնի պարզերես իւր ստեղծող Աստուծու առաջին:

Ուրեմն սրտովդ պինդ մի կաշեր այս փուջ աշխարհիս երեսին գտնված ոչ մի բանին, մինչև անգամ այն մարդիկներին, որ քեզ համար քո աչքիդ լոյսն են, քո հոգուդ կտորն են: Ոչ մի բան մտալու չէ՝ քեզ: Այս ճերմակ ու կարմիր թշերը, որ իւրեանց առողջութեան ու դեղեցկութեան պատուական տեսքովն քո սիրտդ են ուրախացնում, այս սիրուն ու ծիծաղ աչքերը, որ վերադ են նայում, ընտրված են, կարելի է, որ արդէն վաղուան օրն, հողի բաժին զինելու ու հող դառնալու: Այն գեղեցիկ շրթութեանքը, որ դու այս օրս ևս դեռ համբուրել ևս կարողանում, մի օր քաթանի պէս պիտի սպրդնեն ու կապվին, այլ ևս ձայն դուրս չհանեն իւրեանցից: Բայց հոգեւորն, որ կար ու կեանք ունէր քեզ համար նոցա սրտի մէջ, այն քոնն է ու միշտ քեզ ամենամերձաւոր ազգակից է ու կմնայ:

Նորանից դու երբէք չես զրկվի՝ երբէք չես բաժանվի՝ մինչև անգամ մահի ժամին ևս՝ չես ես ու կմնաս անբաժան։

Ո՛վ սիրտ հանգստացնող, հոգի մխիթարող միտք, Այս մտքով, այս մտածմունքով պայծառանումէ մարդիս առաջին բոլոր աշխարհս իւր բոլոր սև սև ամպերով ու մեր սրտին ու հոգուն պատած մութովն։ Փորձութեան տուտ՝ ուսումն ու խրատը, իրաւ է, շատ ցաւալի է մեզ համար, որ այս աշխարհիս մէջ ոչ մի բանին սրտով պիտի չկայենք—այլ միշտ աչքներիս առաջին ունենանք Աստուած, յաւիտենականութիւն ու առաքինութիւն, բայց այս խրատ ու սովոր բարձրացնումէ, ազնուացնումէ մեր հոգին։ Այս մեր առած խրատովն ու ստացած ուսմամբ աւելի մօտենում ենք աւելի մօտ ենք լինում Աստուածութեան։ Մինչև անգամ այն ժամանակ, երբոր ցաւերով սիրտներս լցված, արիւն արտասուք ևս թափէինք, զգումենք մենք միշտ և յաւիտեան մեզ վերայ խղճացող, մեզ ողորմող մի Էակ, որ մեզ, երկրաւորով ստորացածներիս դէպ ի վեր, դէպի Ինքն է քաշում, բարձրացնում։

Ո՛վ է տրտմողը, ո՛վ է թուլացողը, սիրտը կոտրած, ո՛ւմ սիրտն է, որ մխիթարութիւն գտնելու համար դեռ ևս երկիւղ ունի։

Ո՛չ. ես ևս փառք ու պարծանք եմ համարում ինձ համար իմ քաշած նեղութիւններս ու պարծենումեմ իմ նեղութիւններիս մէջ. այդ նեղութիւններս, ո՛վ իմ Աստուած, այն սուրբ և ինձ զգուշացնող հրեշտակներն են, որ Դու ուղարկեցիր, ինչպէս ուղարկումէիր մոլորվածներին յետ կանչելու դէպ ի Քեզ։ Մարմնական վայելչութիւնների պարանները, որով պինդ կապված ու գերի բռնված է հոգիս, նոքա գալիս են բաց անելու, որ ազատեն։— Ու ես սէրով պէտքէ սովորեմ լաւ հասկանալ Քո ուղարկած պատգամաւորների խօսքերը։ Երկրաւոր կորուստիս վերայ զգացած ցաւերիս մեծութենից պէտքէ հասկանամ թէ որչափ ստորացել, որչափ խոր փոսի մէջ եմ ընկել, որչափ հեռացել ու օտարացել եմ Քեզանից, իմ Աստուածս ու Տէրս։ Ու եթէ որ իմ վերքերս այրվին ևս ցաւից ու նոցանից գնացած արիւնը չդադարի ևս, եթէ որ լացից ու արտասուք թափելուց աչքերս անգամ դուրս գան, դարձեալ, Տէր, իմ հոգուս յաւիտենական բարեկամս, դարձեալ պիտի Քեզ ու Քո իմ վերայ ևս ունեցած սիրոյդ փառք տամ և ինձ, իմ քաշած նեղութիւններս պարծանք համարեմ։ Պատճառ որ գիտեմ, որ Նեղութիւնները հաճեցրան ինձ, հաճեցրան ինձ—յաղնաւի, յաղնաւի—յոյս, ինչ յոյս ու մի ժամանակ չի մահացել։

(Թարգմ.)

Գր. Եպ. Աղ.